

ČASOPIS je bil prvi dan, razen
vrednosti in priložnosti, ob 10. uri
in umom naslednjega dne ter druge
vrednosti 150 k., polletno 90 k.,
letno 180 k., mesečno 15 k.
Izredni po dogovoru. Pri naročnikih
objavi popust.

Naročniki se pri naročniku "TABOR",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

ČASOPIS je bil prvi dan, razen
vrednosti in priložnosti, ob 10. uri
in umom naslednjega dne ter druge
vrednosti 150 k., polletno 90 k.,
letno 180 k., mesečno 15 k.
Izredni po dogovoru. Pri naročnikih
objavi popust.

Naročniki se pri naročniku "TABOR",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Leto: II.

Maribor, petek 8. aprila 1921

Številka: 78.

K dogodkom v Sinju.

Maribor, 7. aprila.

V Sinju v hrvatskem primorju se je zgodilo na dan Marijinega oznanenja nekaj nepričakovane in velesnačilnega. Hrvatski klerikanci so se dvignili proti državi ter odkrito pokazali svoje vroče simpatije za habsburškega pustolovca, razkralja Karla.

Dolge mesece od osvobođenja sem so skušali v svojih glasilih klerikanci prebrati našo lahkoverno javnost, da so se iz Savlov spremeni v Pavle, da so iz Avstrijcev postali Jugoslovenci. Mi jim tega nismo verjeli, osobito še ker so njihova politična dejanja dokazovala ravno nasprotno od onega, kar so govorile njihove tiskane besede. Kljub temu pa so nas pondeljki dogodki v Sinju presenetili. Da bodo klerikanci tako javno nastopili proti naši narodni državi ter se postavili v vrsto Leninih državi ter se postavili v vrsto Leninih oboževalcev Habsburžanov, tega nismo pričakovali. Kakor je razvidno iz klerikalnega časopisa, pa so se tudi sami, vsaj treznejši med njimi, tega nastopa prestrašili ter skušajo sedaj celo stvar zabrisati z napadnimi poročili, kar pa seveda ni več mogoče. Kajti v pondeljek so klerikanci v Sinju sneli z obraza ono krinko, ki so jo nosili nad dve leti. In če si jo tudi sedaj skušajo nadeti zopet, jim bo ta sam moment vedno za petami, bo nepremagljiva ovira pridobiti si še kdaj narodno zaupanje.

V pondeljek so klerikanci v Sinju odpovedali ne le spoštovanje, ampak tudi pokorščino Jugoslaviji. Iz ust katoliških duhovnikov in njihovih privrženec je zadonel veleizdajniški klic: »Doli z Jugoslavijo! Živel kralj Karlo!« Iz ust katoliških duhovnikov in njihovih črne garde je donela veleizdajniška pesem: »Bog ohrani, bog obvari!« Njihove roke so se dvignile proti našim narodnostnim organom; napadli so dejansko naše orožništvo in policijo; demolirali so lokal trdno narodne in državi zveste organizacije Sokolov. Povzročili so krvoprelitje, kakor divji italijanski fašisti ter se s tem za vedno izobčili iz vrste narodnih jugoslovenskih strank.

Res je sicer, da so hrvatski klerikanci bolj vneti avstrijanci in bolj šovinistični nasprotniki Jugoslavije, toda del so iste stranke kakor naši slovenski in tudi njim, kakor našim, je vrhovni bog dr. Anton Korošec, ki je ravno nekaj dni pred temi dogodki sam zboroval v Sinju ter hujškal nezavedno ljudstvo. Za to odpade precej odgovornosti za pondeljkeve dogodke v Sinju tudi na g. Korošca samega.

Mi smo klerikalcem za to odkrito priznanje prave barve samo hvaležni. S tem so samo potrdili to, kar smo doslej o njih trdili; s tem so nam dali najboljše zadoščenje za vse ostudne napade na našo stranko in na poedine njene člane. Po teh dogodkih pa bo izpregledal še slednji narodnjak, ki si doslej morda še ni bil popolnoma na jasnem. Po teh dogodkih pa nam je razumljivo še marsikaj drugega osobito zagonetna najnovejša zveza njihovih stranke v Sloveniji s socialisti in komunisti. Doslej smo mislili, da se družijo naši, osobito mariborski klerikanci s socialisti in komunisti, med katerimi so se poskrili po preobratu najhujši prejšnji nemški šovinisti, le

Manifest Karla na madžarski narod.

Madžarska vlada in Karl. Karlovo potovanje. Karl v Švici.

DKU. Budimpešta, 6. aprila. (Madž. dop. urad.) Pred svojim odhodom je naprosil kralj Karl ministerkega predsednika grofa Telekyja, naj objavi naslednjo pismo izjavo: »Vrnil sem se na blagoslovljeno madžarsko zemljo, ker bi vsak trenutek moje odsotnosti iz vroče ljubljene domovine, na katero me veže prisega in vez krvi, značil zame nove nevzdržljive bolezni. Vrnil sem se, ker sem prepričan, da pridobi ta težko preizkušena dežela svoj notranji mir zakonitega reda in prejšnjo dobrobit le pod vodstvom zakonito kronanega kralja. Nesrečni dogodki iz leta 1918. in 1919. so bili naperjeni na enak način proti ustavi, proti zakonu dežele in proti kronanemu kralju, vendar se pa ne pustita ustavna zvestoba in treznost madžarskega naroda dolgo motiti in vidim že Madžarsko z zadoščenjem na potu preporoda. Radi elementarnih dogodkov so prenehala določila poravnave iz l. 1867, kakor tudi pragmatične sankcije radi nedeljivosti držav in vzpostavila se je popolna državna neodvisnost Madžarske, katere obramba je moj smotreni cilj. Sedaj pridobiva življenje in razvoj naroda nove podlage. — Mirna konsolidacija in neodvisna Madžarska je skupen evropski interes in najvažnejše jamstvo miru. Radi tega ne morem verjeti, da bi skušale inozemske države ovirati ali onemogočiti moje stremljenje za zopetno vzpostavitev varnosti in konsolidacije. Ker sem se prepričal, da nalaga prevzema vladnih pravic apostolskega kralja narodu težke in neznosne preizkušnje, kar ne morem zagovarjati pred mojo vestjo, se

zopet odstranim, vendar pa bodem gledal tudi čez tuje na madžarski narod in bodem domovini, kateri ostanem vedno zvest, žrtvoval tudi lastno kri, ako bi bilo to potrebno. Zaupam v božjo pravico, da bode prišel nekoč trenutek, ko se bodem zopet povrnil med svoj vroče ljubljene narod. Karl.

TIP. Budimpešta, 6. aprila. Na večerajšnji seji madžarske skupščine se je pokazalo, da vlada ni bila nedolžna pri povratku Karla. Obenem pa je večerajšnja seja tudi potrdila poprej le privatne vesti o priznanju Karla za faktičnega vladarja Madžarske. Proti je nastopila samo stranka malih kmetov.

TIP. Dunaj, 7. aprila. Socijalistično delavstvo je prirejalo Karlu po vseh avstrijskih postajah burne demonstracije. Le skrajnemu naporu orožništva se je posrečilo, da ga delavci niso dejansko napadli.

DKU. Buchs, 6. aprila. (Švic. dop. urad.) Točno ob 17. uri je dospel poseben vlak z razkraljem Karlom s štirinamur zamudo v Buchs, spremljan od italijanskih, francoskih in angleških vojakov. Razkralj je bil sprejet od polkovnika Kisslingerja, ki je izvršil formalnosti revizije potnih listin. Nadaljno potovanje se je izvršilo v salonskem vozu. Razkraljica Cita, ki je dospela z avtomobilom v Buchs, je spremljala svojega moža. Karl se bode nastanil provizorično v Lucernu.

TIP. Beograd, 7. aprila. Mala antanta bo podvzela potrebne korake, da se za vselej onemogoči obnovev povratka Habsburžanov na Madžarsko.

Pričetek ustavne debate v konstituenti.

Položaj ugoden. Ustava do

TIP. Beograd, 7. aprila. Jutri se prične v konstituenti prave debate o interpelacijah, ki bodo končane, kakor se predvideva do prihodnje srede, na kar prične v četrtek 14. t. m. debata o ustavnem načrtu. Položaj je ugoden, povsod vlada sporazum, radi česar je opozicija, osobito klerikalna zelo potrta. Debate bodo kratke, tako da bo šlo delo hitreje od rok. Splošno se računa, da bo ustava sprejeta že pred 1. majem.

Vlada in govorice o mobilizaciji.

LDU Ljubljana, 7. aprila. Uradno. V zadnjem času se iz zlih namenov razširjajo v inozemstvu vesti o mobilizaciji naše vojske. Razen tega pa so priče slične vesti krožiti tudi po našem ozemlju. Ni dvoma, da razširjajo take vesti protidržavni in nezadovoljni elementi, in to z namenom, da vzbude med širokimi masami ljudstva nezadovoljnost in ovirajo ozir. onemogočijo na ta način pravilni razvoj naše državne organizacije. Na podlagi tozadevnega dopisa ministrstva za notranje stvari objavlja deželna vlada, da so te vesti neresnične in da se bo proti prenaševalcem in razširjevalcem takih vesti najstrožje postopalo po tozadevnih zakonskih določilih.

Zasedanje Dalmacije.

LDU Drniš, 6. aprila. Včeraj dopoldne je naša vojska svečano vkorakala v Drniš. Prebivalstvo jo je navdušeno sprejelo. Ob 1. uri popoldne je vkorakala vojska v Kistanje in Obrovac. Vlada je dobila informacije, da se bodo najbrže še v prvem roku, t. j. do 20. aprila, izpraznili nekateri otoki, kakor Korčula, Hvar in Vis.

Ameriška mornarica zapuša Dalmacijo.

LDU Split, 6. aprila. Ameriški admiral Andrew je naznanil tukajšnji deželni vladi, da je dobil iz Washingtona nalog, da ameriške ladje zapuste dalmatinske vode. Ameriške ladje bodo torej

1. maja. Zakonodajni odbor.

LDU. Beograd, 6. aprila. Ker je ustavni odbor dokončal svoje delo z načrtom ustave, ki se bo predložil skupščini za sprejem, se je pretvoril v zakonodajni odbor, ki se poveča za 18 članov. Ta odbor šteje 60 članov ter bo takoj začel svoje delo za zenačenje zakonov in uprave v naši državi.

Ministrski svet.

LDU Beograd, 6. aprila. Danes je imel ministrski svet ob 15. uri sejo v kabinetu ministrskega predsednika Pašića, ki je poročal o odhodu razkralja Karla iz Madžarske in o ukrepih, ki so potrebni, da se te eventualnosti v bodoče preprečijo. Razpravljalo se je tudi o onih členih uredbe, ki naj po 1. maju stopijo v veljavo.

Protestantovski svečeniki pri ministru za vere.

LDU Beograd, 6. aprila. Ministrstvo za vere je sprejelo deputacijo svečenikov protestantske cerkve, ki je zahtevalo, da se protestantski cerkvi v Vojvodini prizna avtonomija.

Naša poročevalska služba za inozemstvo.

LDU Beograd, 6. aprila. V ministrstvu za trgovino in obrt se živahno pripravlja organizacija trgovske in politične informativne službe v inozemstvu. Dosedanje agencije se bodo zamenjale s primernejšimi, manj kompliciranimi in cenejšimi institucijami.

Dekliške obrtne šole.

LDU Beograd, 6. aprila. Trgovsko ministrstvo je izdelalo pravilnik za deklishe obrtne šole v vsej državi.

iz strankarskih in taktičnih ozirov, danes pa vidimo, da stremi ta njihova zveza samo za tem, da z njihovo pomočjo zrušijo to našo s tolikim trudom rojeno državo ter tako pripravijo pot obnovitvi bivše avstro-ogrške monarhije ter povratku Habsburžanov. Zato je tudi njihovo časopisje na popolnoma odkrit način hujšalo vse te zadnje dni, posebno podeželsko ljudstvo, naj odpove pokorščino v slučaju mobilizacije proti restavraciji Habsburžanov.

Na praznik Marijinega oznanenja je v Sinju padla klerikalna krinka. — Danes vemo, koga imamo pred seboj, za to bo naš boj tem lažji.

Po Karlovi avanturi.

Avantura razkralja Karla Habsburškega, ki je za Veliko noč razburila celo Evropo, je končno zaključena. Karl je pod pritiskom situacije zapustil madžarsko zemljo, ter se povrnil v svoj azil, v Švico. Sedaj pa se nam postavlja nasproti vprašanje, ali je bila dogodek samo pustolovščina, ki ostane brez vsakih posledic, pustolovščina, ki je z odhodom Karla iz Madžarske končoveljavno dokončana, ali pa je bilo to le prvo poglavje in celo ne popolnoma ponesrečeno?

Kdor vzame celo stvar tako, kakor izgleda na zunaj, ta bo pač potrdil, da je bila to le pustolovščina, ki se je končoveljavno ponesrečila, kdor pa pogleda stvari globlje do dna, kdor pretehta in vzame v poštev še vse stranske okoliščine, ta bo zadevo presojal s čisto drugega, resnejšega stališča. Res je, da je bil Karlov povratek zaenkrat samo poizkus razburkati srednjo Evropo ter vreči vanjo plamen preobrata, iz katerega naj bi kakor ptič Feniks prišla nova moč in slava Habsburžanov, toda dasiravno se zaenkrat to ni zgodilo, je uspeh Karlove velikončne avanture vseeno nekaj znaten.

Karl je sicer moral znova zapustiti Madžarsko, toda s svojim poselom si je zopet obnovil pozicijo, pridobil si je novo in to dokaj močno podlago za nadaljnje delo. Ono ljudstvo, ki ga je videlo, kako se je vrnil na skrivaj in v kljub vsem nevarnostim na Madžarsko, je danes zaljubljeno vanj, kakor v junaka iz starih pravljic, v njem so se vzbudile za tega kralja nove globoke simpatije, ki jih ne bo mogoče tako zlepa zareti. Teh simpatij pa si ni pridobil le pri madžarskem narodu, ampak tudi pri mnogih članih drugih, sosednjih narodov, ki so nekoč bili pod njegovim žezlom. Znano je bilo, da so ves čas od prevrata pa do danes v vseh nasledstvenih državah hrepenele gotove plasti po obnovi stare države in po restavraciji Habsburžanov, toda tekom časa so se krčile, ker so izgubljale čimdalje bolj nado in upanje na uresničenje svojih stremljenj. Povratek Karla na Madžarsko jih je zopet podkrepil, dal jim je novih moči, novega upanja, tako, da bodo sedaj znova začele z delom in to s še intenzivnejšim.

Še skoro večji nego ta, pa je uspeh, katerega je dosegel Karl s svojim velikončnim povratkom pri madžarski vladi sami. Madžarska se je v trianonski mirovni pogodbi morala obvezati, da nikoli ne bo dovolila povratka Habsburžanov na prestol sv. Štefana. Te obveze se sicer ni držala, toda ven-

dar si kljub temu ni upala priznati Habsburžane, čeprav tudi le formalno, za svoje vladarje. Danes je to storila. Predno je Karl zapustil Madžarsko, je sklenila budimpeštanska vlada z njim pogodbo, po kateri ga priznava za svojega faktičnega vladarja, čeprav ne bo bival na teritoriju te države ter mu odredila tudi 10 milijonov letne apanaže.

Karl Habsburg je sicer zapustil Madžarsko, toda zapustil jo je kot njen vladar z dekretom v žepu in z apanažo. Faktično je danes on madžarski kralj. Na zunaj se zdi to barleskno — kralj, pa ne sme bivati v svoji državi! Res je, toda s tem mu je dana moralna in materialna podlaga za pripravo zopetnega povratka. Njegove zadnje besede: »Na svidenje!« niso tako brez-pomembne, kakor se zde. In kolikor poznamo antanto še iz D'Annunzijeve dni, niti ne smemo upati na to, da bi sedaj odločno nastopila proti Madžarski ter zahtevala od nje preklic tega sporazuma. Za njo je dovolj — da je Karl zapustil Madžarsko.

Karlova velikonočna avantura se je ponesrečila torej samo formalno, ali in kdaj se ponesreči tudi dejansko, to je odvisno od nastopa nas, nasledstvenih držav. Gotovo nad vse dvome pa je eno, da za nas Karlova avantura s povratkom v Švico še ni in ne sme biti končana.

Notranja in zunanja politika.

* **Vollni shod JDS** se vrši prihodnjo nedeljo, 10. aprila 1921, ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Govorijo zastopniki javnih in zasebnih nameščencev, zastopniki trgovstva in obrtnišstva o občinskem gospodarstvu in o stanovskih zadevah.

* **Drugi podpredsednik konstituante** postane vsled vstopa samostojnih kmetov v vlado mesto radikalca samostojni poslanec Urek.

* **Položaj v klubu zemljoradnikov** se je zopet poostiril ter se zdi, da bo že te dni izstopilo iz že itak decimiranega kluba še pet poslancev, ki se ne strinjajo z Avramovičevim politiko. Teh pet poslancev se bo, kakor se zatrjuje, pridružilo novemu klubu samostojnih slovenskih kmetov.

* **Naši komunisti in obznanja.** Kakor znano, so komunisti vložili na vlado interpelacijo radi njenega nastopa proti njim. Na to interpelacijo bo danes

v petek odgovorila vlada z objavljenjem otežilnih dokumentov, iz katerih bo razvidno, da so naši komunisti pripravljali nasilen preobrat. Naši komunisti so stali v zvezi z ruskimi boljševiki, od katerih so prejeli tudi denar. Najbolj so kompromitirani beograjski.

* **Iz primorske politike.** V ponedeljek se je vršil v Divači občni zbor političnega društva »Edinost«, v katerem je sedaj brez razlike prejšnjega političnega mišljenja organiziran ves naš jugoslovanski živelj v Italiji. Občni zbor ni bil obiskan dobro, vdeležilo se ga je samo okrog 60 oseb. Med raznim je prišlo do ostrega prerekanja, ker so nekateri žigosali društveno nedelavnost in zaspianost ter protestirali proti uvajanju novega političnega boja med primorskimi Jugoslovenci. (Radi po klerikalizmu dišeče pisave »Edinosti« pod novim vodstvom dr. Besednjaka, bivšega urednika »Slovenca«. Op. ur.) Končno je bil izvoljen nov odbor, katerega tvorijo: predsednik dr. Wilfan ter odborniki dr. Slavik, Cink, Kjuder, Vouk, Cotič, Pogorelec za Trst; Valentincič in Zhidarski za Notranjsko; dr. Stanger, Milanović, Vlačič, Iv. Vivoda in dr. Tomo Sorli za Istro ter dr. Podgornik, Zvanut, župnik Abram in dr. Bitežnik za Gorisko.

* **Ustavno delo.** Ustavni odbor je na svojih zadnjih, dokaj burnih sejah dovršil ustavni načrt ter tako rešil častno svojo nalogo. Razprave o ustavi se bodo sedaj prenesle v plenum konstituante, ki se je že sestala ter v torek 5. t. m. na svoji prvi seji popoldan določila program za nadaljno delo, predvsem za drugo sejo, ki se vrši danes, v petek. Ustavni načrt, sprejet v ustavnem odboru pride sedaj še enkrat v pretres v konstituanti. Ta pretres pa bo skoro gotovo samo formalnega značaja, kajti razmerje strank v plenum konstituante bo isto, kakor je bilo v ustavnem odboru. Kakor so imeli členi tako prenovljenega prvotnega ustavnega načrta v ožjem odboru večino, tako jo bodo imeli tudi v konstituanti. Z vstopom muslimanov ter samostojnih kmetov v vlado je dobila ta tako močno večino, da jo vsa opozicija, tudi če pridejo v Beograd še Radičevci ter nastopijo vse stranke opozicije skupno, ne morejo omajati, še manj pa vreči. Razumljivo je, da bo poizkušala opozicija sabotirati delo konstituante, toda uspeha ne bo imela in tako bo naša ustava končno

veljavno dograjena najbrže že meseca majnika.

* **Amerika in Nemčija.** Kakor se govori, se predsednik Harding strinja s tem, da se na kongresu, ki se sestane prihodnji teden, zopet predloži Knoxov predlog, ki predvideva sklep posebnega miru z Nemčijo.

* **Nemci proti delitvi Gornje Slezijske.** Skupščina pokrajinskega deželnega zbora Slezijske je odobrila od vseh strank podpisano spomenico, v kateri se zavzema za nedeljeno Gornjo Slezijsko. Spomenica se izroči vladi v nadaljnje ukrepanje.

* **Prekega soda v Nemčiji ni.** K vestem, da je bilo nekaj upornikov ustreljenih po prekem sodu, se ugotavlja, da nikjer ne obstojajo preka sodišča. V bojih pri Schraplenu na velikonočni ponedeljek je nekaj upornikov padlo v boju. Po prekem sodu pa ni bil nihče vstreljen.

* **Grško-turška vojna.** Vesti o splošnem umiku grške armade za Brusso se potrjujejo. Turki so Grkom vedno za petami.

* **Smrt grškega princa.** V bojih s Turki pri Ineni v Mali Aziji je padel prošli teden tudi grški princ Andrej, brat kralja Konstantina.

* **Grška avantura v Mali Aziji.** Grki so začeli takoj po povratku kralja Konstantina novo vojno proti Turkom. Ta vojna ni toliko plod turškega izživljanja, nego strah Grkov pred revizijo, sevreške mirovne pogodbe, katero so hoteli, oziroma so jo deloma zavezniki po povratku Konstantina tudi že sprejeli v prilog Turkom. Spočetka so imeli Grki v bojih s Turki vspeh, osobito, ker so bili bolj organizirani in opremljeni kakor pa poslednji, kmalu nato pa so tudi Turki napeli vse svoje sile in prvotna grška sreča se je spremenila v nesrečo. Grki so doživeli zadnje dni nekaj prav občutnih porazov ter se stalno umikajo in bati se je, da jih zadene končno celo popolna katastrofa. Dasiravno grška vlada prikriva ljudstvu kolikor mogoče neuspehe armade, vendar je tudi širša grška javnost o njih že izvedela. Posledica je ta, da je s tem navdušenje za Konstantina padlo na minimum, dočim so pristaši Venizelosa zopet prišli na površje. Ako se sreča grške armade ne bo v doglednem času obrnila, potem bo imela ta avantura skoro gotovo za posledico, da

bo moral Konstantin zopet zapustiti grški prestol ter bo prevzel vlado znova Venizelos.

Zanimivosti.

Vojne poroke francozini. Znano je, da se je za časa vojnega vrveža spoznalo mnogo francoskih deklet z različnimi angleškimi, ameriški in celo kitajskimi vojaki, se z njimi poročilo ter jim sledilo po končani vojni v njihovo domovino. Tem inozemcem se je dopadla na francoskih dekletih osobito njihova vročernost, prirojena eleganca in vesel, brezskrben značaj. Francozinje je pikantna, pa naj bo preprosta šivilja, modistka, kontoristinja ali iz najboljših krogov. Njihov izreden okus za obleke je znan: Nadene si par cunjic, si natakne na glavo klobuček in vsakega moškega uže v kozji rog, akoravno je še tako trd napram nežnemu spolu. Tudi ti vojaki, ki so imeli navadno doma lepa posestva ali dobičkanosne službe, so jim seveda naselili na limanice. Sedaj pa poroča neki ugledni francoski list, da se pričinja ta dekleta vračati domov v vedno večjem številu. Posebno tožijo take, ki so se izselile v Ameriko. Može, pravijo, so napram njim mrzli, se ne zanimajo za njihove zadeve, kar bi morali, ako bi hoteli imeti srečen zakon, dalje tiče preveč v svojih poslih, so v službenih zadevah nedostopni. Mrzijo zabavo itd. Skoraj iste razloge navajajo one, ki so poročile Angleže, vendar ne tako hudo, kot prve. Kar se tiče onih, ki so se izselile na Kitajsko in Japonsko, so zelo razočarane. Najprej so se divile pitoreskimi nošam, romantičnim mestom s čudnimi hišicami, se smejele ne navadnim šegam in jedilom, toda niso se mogle privaditi tem čudnim ljudem. Može so bili prijazni in so jih ljubili, a bili so silno ljubosumni, pazili so nanje, kot na puncico v očesu in jim ovirali vsako svobodo. Rumena dekleta so se jim rogala ob vsaki priliki, jim predhacivala blede polt, tako, da se jim je življenje zagnusilo. Poprijelo jih je silno domotožje po domovini Franciji, po šalivem temperamentnem narodu, zahtevale so ločitev zakona ter prišle domov.

Dnevna kronika.

Klerikalci in narodno edinstvo. Naši klerikalci v listih radi povdarjajo, da so prijatelji in pristaši edinstvene države. Pred kmetskimi ljudstvom sicer govorijo drugače, toda v listih pišejo občajno drugače. Zdaj pa imamo lep avtentičen izrek »Straže«, ki ga moramo pribiti. »Straža« v 37. številki z dne 6. aprila piše v notici »Oso Oslíč« sledeče stavke: »Dr. Tavčar je sicer trobil v srebrni rog. Toda ta bi se moral sedaj podpisovati kot Ivo Tavčar«.

bra spremljevalka. Teto Sonjo je podala ga. Dragutinovičeva tako dobro, kakor vse njene podobne vloge. Med porotniki, ki so v svoji celoti izvrstno karikirali ljudske sodnike, so poleg Nučiča dobro podali svoje vloge gg. Rasberger, Simenc in posebno Povh. — V tretjem dejanju v ženski kaznilnici, so nam ugajale vse kaznojenke. Hvaležni ulogi sta imeli gđa. Mezgecova in ga. Ožegovičeva, ki sta se jima tudi izvrstno posrečili. — Lep ljudski tip je zaigral v četrtem dejanju gosp. Skrbineš v zahrbtno-hinavskem pomočniku Ustinovu. Odvetnik Mikšič je imel dobrega interpretu v g. Gromu, ki tokrat ni prešel v angleškega lorda. Tudi vse ostale manjše vloge so bile v dokaj dobrih rokah. Omeniti bi bilo treba zlasti še Simonova g. Mikuliča, Marijo Pavlovo gđno. Vovkovo, Križcova g. Vekoslava Janka in častnika g. Mirka Kauklerja in jetničarja g. Ivana Gabriča, ki je bil izvrsten.

Gledališče pa je bilo slabo obiskano, kar moramo z ozirom na izvrstno igrano in umetniško igranje skrajno obžalovati. Kje vendar blodi naša inteligenca? Javno je treba tudi enkrat povdariti, da se v našem gledališču skoro nikoli ne prikaže naše vojaštvo; nemiški častniki so poprej vedno polnili loške in parterne sedeže. Zelali bi, da mestna komanda, ki vabi častnike na nemške pleske, tudi na naše gledališče ob priliki opozori. Tudi dobro situiranih carinikov ne opazamo v gledališču in še marsikoga drugega, imed vsih jih stalno pogrešamo.

Dr. AVG. REISMAN:

„Vstajenje“.

(Dram v petih dejanjih. Po romanu L. N. Tolstega spisal H. Bataille).

V ponedeljek zvečer so igrali drugič dramo »Vstajenje«, ki je dramatisirana po Tolstojevem romanu istega imena. Tolstoj nam je podal v »Vstajenju« usodo lepega dekleta, hišne Katjuše, katero je kot vojak zapeljal knez Nehljudov. Katjuša je morala rhati tega iz hiše knezove tete Sonje in je zabredla v blato. Po 9. letih je bil knez Nehljudov med porotniki, ki so imeli soditi prostitutko Maslovo, v kateri je knez spoznal svojo prvo ljubezen, Katjušo. Vzbudila se mu je vest, bil je prepričan, da je krivično obdolžena umora, toda njegovim tovarišem — porotnikom se je ljubilo h kosilu, zato si niso z razsodbo dolgo belili glave, ampak spoznali Maslovo krivo enostavno umora. Sodniki so ji prisodili 20 let prisilnega dela v Sibiriji. Knez si je v obupu raval lase, ko je zaslišal iz pototne dvorane pretresujoč krič Maslovo: »Jaz sem nedolžna.« Napel je vse moči, da ji olajša usodo in tako popravi svojo mladostno krivdo. Njegov napor je bil v začetku skoro obupen. Ko je prišel k Maslovi v obširno celico ženske kaznilnice, dolgo ni mogel najti v njej duše. Iz ust ji je puhtelo žganje; ona niti ni hotela več spoznati v njem svojega bivšega prijatelja; samo za eno uslugo ga je prosila, naj ji da denarja za žganje, vse drugo je zanjo —

bilo. Knez pa je vstrajal v nadčloveških mukah, ni se vmaknil niti tedaj, ko je zdivjala v vseh svojih instinktih sovražstva do njega, ki se je hotel nekoč odkrižati s 100 rublji. Končno je Maslova krčevito zajokala in v četrtem dejanju jo najdemo s svojo dobro tovaršico Feodosijo v lazaretu med strežnicami, na potu v boljše življenje.

Toda njena minulosť je prišla za njo, pomočnik Ustinov jo je zalezoval, zdravnik je vrzel krivdo na njo in morala je iz lazareta. Tudi knezu so jo obrnili in v njegovo vero je padla senca. Omagal pa ni; vložil je prošnjo za njeno pomiloščenje ter jo spremljal na potih v Sibirijo, da jo tam končno poroči in s tem opere svoj madež. V petem dejanju ju srečamo v zasneženi postaji daljne ceste v Sibiriji. Maslova se je vdala v svojo usodo; dela in pomaga sotrpinom. V nihilistu Simonovu vsklije nežna ljubav do nje in tudi on jo hoče poročiti, da ji olajša življenje po tolikih prestanih mukah. V tem pride pomiloščenje in knez vnovič ponudi Maslovi, svoji bivši Katjuši zakon. Katjuša pa mu pravi najprej, da vzame Simonova, ker ljubi njega. Ko pa se knez, potrj od tega težkega udarca poslovi in počasi odhaja, se mu vrže na prsi in prizna, da ljubi le njega, ki je tako neskončno dober in velikodušen. Toda njegova žena noče, ne more postati, ker ve, da ga ni vredna radi svoje minulosť. Se enkrat se privljuje, v daljavi se slišijo velikonočni zvonovi, kličejo k vstajenju in obadva se okreneta in odideta počasi vsak na svojo stran v novo življenje.

Drama je torej polna najglobljih in težkih duševnih konfliktov. Po odru se kretajo sami nevsakdanji ljudje, ki so visoko nad povprečniki. Za nas nov svet, novi tuji ljudje in vendar zopet tako blizu nas, ker so pač ljudje. Tolstoj je bil mojster v iskanju človeka v najglobljem blatu in njegova vera v vstajenje padlih je bila neupogljiva.

Glavni predstavitelji igre so se popolnoma vživeli v te globoke življenjske probleme in tako lahko štejemo »Vstajenje« med eno najlepših prireditev našega gledališča v letošnji sezoni. Nučičev knez Nehljudov je bil naravnost dovršen umotvor. Samo v prvem dejanju kot vojak nas ni mogel preveč ogreti. Imeli smo vtis, da vidimo pred seboj njegovega odvetnika iz veselo igrane »Pri belem konjčku«. Isto govorjenje z nepotrebnim nategovanjem glasu, pa tudi v njegovem ljubimkanju z Katjušo ni bilo čutiti tistega pravega mladostnega ognja in nežnosti, ki jo je hotel pisatelj imeti v Velikonočnem miljeju. Tem dovršenjše pa nam je podal Nučič kneza v ostalih dejanjih, kjer se je dvigal od prizora do prizora, tako, da mu je občinstvo sledilo od besede do besede z vso duševno napetostjo. Njegovo umetniško podajanje je očividno dvignilo tudi gđno. Podgorsko, ki je bila v prvem dejanju kot Katjuša nad vse ljubka. V poznejših dejanjih, ko je njena vloga zahtevala mnogo življenjske zrelosti, je sicer tuhtam zaostala, kljub temu pa je premagala toliko težav, da ni kvarila celote. Feodosija Elvire Kraljeve je bila tudi v igri njena do-

čarovič v cirilici, to mu je že prenemumno. Med take pasje duše ne mara iti...! Samo beležimo. Bolj protisrbski ni mogel biti svojčas niti šmok od „Neue freie Presse“.

— **Prireditelj zabav, koncertov** itd. Zadnji čas se je v Mariboru razpisala navada, da nas razni prireditelji zabav, koncertov itd. cele tedne poprej obsipljejo z reklamnimi noticami, ko pa pride dan prireditve, ne smatrajo vredno, da bi za usluge poslali uredništvu običajne proste vstopnice. Radi tega naj bi prireditelji v bodoče iščejo usluge kje drugje; reklamne notice bomo v bodoče sprejemali samo od onih prirediteljev, ki nam bodo pravočasno doposlali vstopnice. Uredništvo.

— **Solski prostori in politični shodi.** Deželna vlada slovenska je prepovedala uporabljati šolske prostore za politične shode.

— **Volitve v višji šolski svet** so prinesle absolutno zmago naprednjakov. Ker na način volitev in razmerje glasov ni vsem jasen, naj služijo te vrste za objasnilo: Izvoliti je bilo treba 2 člana za celo Slovenijo. Vsaki volilec pa je smel voliti le enega kandidata. Izvoljena pa sta tista dva kandidata, ki sta dobila največ glasov. Srednješolskih profesorjev je volilo v celoti 274. Klerikalci so kandidirali v celi Sloveniji samo enega kandidata in je glasovalo zanj vseh 70 klerikalcev. Naprednjaki pa so se pri volitvah delili: polovica jih je glasovala za kandidata iz Kranjske, polovica pa za onega iz Stajerske. Ker so glasovali naprednjaki z vzorno disciplino, je dobil vsak posamezni njihov kandidat več glasov iz svojega okrožja, kakor pa klerikalni iz cele Slovenije in sicer kranjski 106, stajerski pa 98, klerikalni pa samo 70 glasov. Izvoljena sta torej tista dva kandidata, ki sta dobila največ glasov.

— **Z našim uredništvom** imajo posebno veselje ne le mariborski, nego predvsem še ljubljanski listi, ki prinašajo zadnje dni zaporedoma bogve iz kakih virov vse mogoče vesti najneumnejših kombinacij. Če dela to komu veselje, prosto mu.

— **Trgovci in volitve.** „Straža“ je prinesla v sobotni številki članek od nekega tukajšnjega trgovca, češ, da jaz silim volilce, da morajo z demokratsko stranko voliti itd. Dotičnemu piscu naj služi sledeče v vednost. Naprošen sem bil od mnogih trgovcev, naj skličem sestanek, da se pogovorimo o bodočih volitvah. To sem tudi storil in je bilo vsakomu prosto se izjaviti, kako stališče naj zavzamemo. Razven dveh ali treh so bili vsi zato, da se pridružimo stranki ki sprejme primerno število kandidatov iz trgovskih krogov in ki bodo faktično tudi zastopali koristi trgovstva. Nisem torej s tem prav nič zakrivil. Nadalje si tudi domišljuje, da mi napravlja milostna izvolitev za predsednika gremija neizmerno čast. Da pa končno uvidi da je tudi v tem v velikanski zmoti, mu prepustim iz srca rad in sicer takoj predsedništvo gremija z vsemi „mastnimi“ dijetami vred in mu še dam posebej prav lepo letno doklado iz lastnega žepa. Vsaj bode potem v toliko zdravljeno, da ne bo klatil več takih neumnosti. Weixl.

— **Šikane italijanske delegacije** v Ljubljani. V torek je čakala pred italijansko delegacijo v Ljubljani velika množica ljudi na vizum za potovanje v Italijo. Iz neznanih vzrokov pa je izjavil italijanski zastopnik, da do preklica ne izdajo nikakih vizumov. Razumljivo je, da je to izzval pri publiki nemalo nevolje in ogorčenja, posebno ker se delegacija ni ozirala niti na nujne slučaje. Vizuma ni dobila tudi neka soproga tukajšnjega uradnika, ki je prišla k njemu na poset iz Trsta. — Tamkaj je pustila svoja dva otroka in gospodinjstvo skoro brez vsakega nadzorstva. Mislimo, da bi bil skrajni čas, da se napravi pri tej delegaciji že enkrat red.

— **Razmere v Istri.** Italija je prinesla v naše Primorje s svojo okupacijo tudi svojo apeninsko anarhijo, ki čimdalje bolj razjeda te naše nekdanje mirne kraje. Fašisti, ki so se pojavili v zadnjem času že povsod tudi na deželi, so spremenili tudi Istro v bojno taborišče. Labinjski rudarji so sploh odpovedali pokorščino slavni in veliki Italiji ter proglasili samostojno republiko, pod fašistovskim terorjem pa so se uprli tudi mirni seljaki ter jim počeli vračati milo za drago. V ponde-

ljek so v Karnici pričakali in z orožjem napadle dinjanske fašiste, ki so jih obiskali, da „aretirajo“ nekega hratskega dijaka. Prišlo je do prave bitke, pri kateri so bili fašisti poraženi ter so končno pobegnili, ostavivši na licu mesta dva ranjena. Takoj na to pa so seveda alzirali polovico Italije, da uduši „upor“. Dospeli so karabinjerji z vojaštvom ter končno po novih bojih zasedli Karniko, dočim so se jim seljaki umaknili v gore.

— **Posesniki hranilnih knjižic** nekdanje mariborske podružnice „Steiermärkische Escompte-Bank“ opozarjamo na važen tozadeven oglas na zadnji strani.

— **Dar.** Za Jugoslovensko Matico sta darovala Stanko Dolinšek ter Jože Dokša vsak po 20 K.

— **Za Jugoslovensko Matico, podružnico v Mariboru,** je zbrala družba povabljenih v Grajski kleti o priliki krstnega slavlja hčerke Tatjane g. Guro Valjaka znesek 1000.— kron. G. sodni svetnik dr. Anton Mulej, pa je daroval od svoje ravnateljske nagrade pri Posojilnici znesek 200 kron. Odbor. J. M. izreka rodoljubnim darovalcem najiskrenejšo zahvalo!

— **„Jadran“** društvo beguncev iz južne v Mariboru naznanja, da se vrši redni občni zbor društva v petek, dne 15. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih Pilzenske restavracije v Tattenbachovi ulici. Dnevni red: 1. Poročilo odbora, 2. Volitev novega odbora, 3. Slučajnosti. — Vsi, ki se zanimajo za društvo, so vabljeni, da se tega zborovanja vdeležijo.

— **Pred hišo** Jože Vošnjakova ul. 19 se je zgubila v sredo, dne 6. i. m. zlati iraj zlata, drobna verižica s privescem ki nosi naslednji napis: „La gentille petite V... a itd.“ Posten najditelj naj jo blagovoli oddati proti dobri nagradi v upravnistvu „Tabora“ ali pa na policiji.

— **Ljudski knjižnici** je daroval iz svoje ravnateljske nagrade pri Posojilnici 250 K sodni svetnik dr. Mulej. Vsa čast takšnemu vzglednemu rodoljubnemu daru državnega uradnika!

— **Triglavanski ples.** V soboto, dne 9. aprila se vrši v celjskem Narodnem domu triglavanski ples. Pokroviteljstvo cele prireditve ste prevzeli gospe Anica dr. Kukovčeva in Adela dr. Dečkova. — V častnem odboru za to slavnost se nahajajo sledeči gospodje: dr. Baltič Vilko, predsednik deželne vlade in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Blejweis Demeter, zdravnik in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Hrašovec Juro, odvetnik, Celje; Hribar Ivan, jugoslov. poslanik in častni član Triglava, Praga; Hubad Matija, ravnatelj konzervatorija in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Ilesič Fran. univerzitetni profesor in starejšina Triglava, Zagreb; dr. Jenko Ivan, primari in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Jurtela Fran. odvetnik in starejšina Triglava, Ptuj; Koch Metod, admiral in starejšina Triglava, Beograd; dr. Kotnik Jos. dvorni svetnik in starejšina Triglava Celje; Kovač Josip, sodni nadsvetnik in ustanovnik Triglava; dr. Kukovec Vekoslav, minister soc. politike in starejšina Triglava, Beograd; Lovrič Lajo, oslepeh kapetan-dobrovoljec, Zagreb; Maister Rudolf, general, Maribor; Mestna občina celjska; dr. Novak Bogoslav, sodni svet. v pok. in ustanovnik Triglava, Gradec; dr. Ploj Miroslav, šef jugoslovenske reparacijske komisije, Dunaj; dr. Radonič Karl, rektor univerze, Zagreb; dr. Rosina Franjo, odvetnik, Maribor; dr. Senekovič Bogumil, direktor in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Sernec Jos., odvetnik v Celju; dr. Sernec Vladimir, odvetnik in starejšina Triglava, Maribor; dr. Srebre Gvido star., odvetnik, Brežice; Sinkovič Davorin, ustanovnik Triglava; Stritar Josip, pesnik in častni član Triglava, Dunaj; dr. Schwab Anton, zdravnik in starejšina Triglava, Celje; dr. Serko Alfred, univerzitetni profesor in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Tavčar Ivan, župan, Ljubljana; Zupancič Oton, pesnik, Ljubljana; dr. Žolger Janjo, vseučilišni profesor in starejšina Triglava, Ljubljana; dr. Zužek Leopold, vladni svetnik, vodja okrajnega glavarstva in starejšina Triglava, Celje. — Pri slavnosti sodeluje vojaška godba iz Maribora pod osebnim vodstvom kapelnika Hercoga. Vstopnina za osebo 40 kron, za dijake proti izkaznici 10 kron; rodbinske izkaznice do 4 članov 100 kron. Vabilo

velja kot legitimacija pri vstopu. Prireditve prične ob 20. uri (ne ob 21. uri, kot je pomotoma tiskano na vabilih). — Pred otvoritvijo plesa pozdravijo v veliki dvorani Narodnega doma pokroviteljice. Častni odbor ter celjsko slovensko žensko naše Triglavane ter srbske in hratske goste. Po pozdravu se otvori ples. Imena pokroviteljic ter damskega odbora, ki bo nudil iz prijaznosti vsakovrstna okrepčila, jamčijo, da bo prireditve uspela tako sijajno, kot so uspeli dosedaj vse prireditve Triglava. Isti dan popoldne ob 17. uri je občni zbor starejsinske zveze.

— **Iz Rogaške Slatine.** Deželna vlada slovenska razpiše 1. maja mesto ravnatelja kopališča in zdravilišča v Rogaški Slatini. Novemu ravnatelju bo dodeljen poseben posvet. S tem bo končno odstranjen dosedanj nezmožni klerikalni ravnatelj in bivši nemškutar Dolenc.

— **Nadaljevalni tečaj iz kirurgije, ginekologije, ortopedije in pediatrije.** Vseučiliški profesor Dr. N. Jagić je po naročilu medicinske fakultete na Dunaju naprosil vodstvo tukajšnje splošne bolnice, da opozori vse zdravnike mariborskega okoliša na nadaljevalne tečaje iz kirurgije, ginekologije, ortopedije in pediatrije, ki se vrše od 6. do 18. junija 1921 na dunajski medicinski fakulteti. Ti tečajji so brezplačni, le vpisnina znaša za Jugoslovane 500 K. Kdor se jih hoče udeležiti, naj pismeno naznani svoje ime in naslov na: Redaktion der Wiener Medizinischen Wochenschrift, Wien IX, Porzellangasse 22 in sporoči svoje morebitne želje glede stanovanja. Glede tečajev samih pa izjavlja prof. Br. Jagić (Wien VIII, Schlüsselgasse 22), da je radevolje pripravljen vsakemu zdravniku dati vse podatke in navodila.

— **Zgubila se je** v ponedeljek zvečer v kinu „Bioskop“ kožnata listnica, vsebujoča večjo svoto denarja in važne listine. Najditelj se naproša, da vrne te listine, ki so za izgubljenca velike vrednosti v upravnistvu „Tabora“, medtem ko si lahko denar obdrži, kot nagrado za svoje pošteno delo.

— **Roparski napadalci** na kolovarsko menjalnico v Mariboru prijeli. Takoj po izvršenem napadu na državno menjalnico na mariborskem glavnem kolodvoru razposlana obvestila na žandarmerijske in policijske postaje so imele za uspeh, da je avstrijska žandarmerija v Lionici aretirala že par dni pozneje tri sumljive individije, od katerih pa se je dvema posrečilo uiti. Pri tretjem so našli za okrog 300.000 K raznih valut, tobačno dozo ter vizitiero g. Scheidbacha z njegovo legitimacijo, kar je potrdilo, da so vjeli pravega plička. Roparski napadalec, katerega so iz lipniških zaporov že prepeljali v Maribor, je ruski begunec, kakor tudi ostala dva, ki sta obojebežila. Razpisana nagrada 10.000 K pripade torej lipniškim orožnikom.

Komorni večer

petek ob 20. uri v Götzovi dvorani
Mozart, Čaikovski, Beethoven in Dvořak.

Kultura in umetnost.

x III. veliki koncert gojenk in gojencev mariborskega državnega učiteljskega. Pri tem koncertu je dosegla tudi naša domača jugoslovenska glasba več vpoštevanja, kakor pri nekaterih drugih, kar je vzela tudi širša javnost z zadovoljstvom na znanje. Predstavitelji te prireditve so bili skladatelj Beran, Parma, Schwab in Zajc, ki so tudi v te, kakor v druge svoje skladbe položili dovolj duše svojega naroda. Jenkova overtura „Kosovo“ nam je ugajala, samo tempo bi moral biti za spoznanje hitrejši, pa tudi akordni nastavki (rogi) so bili deloma nejasni. Dirigiral jo je g. Herzog. Nad vse dobro je uspel Beranov „Madrigal“, zbor je bil dobro izvežban, imel pa je spčetka malo treme. Isto velja tudi o drugi točki Grečninovem „Severu in jugu“. Proti koncu se je posrečilo g. dirigentu prof. Družoviču dobiti zbor popolnoma v oblast ter ga je vodil do konca dobro. Gdčna solistinja je raznolagala z dobrim, a neiz-

vežbanim materialom. V Parmovem „Povodnem možu“ v katerega je položil Parma toliko narodne topline in duše, sta bila zbor in orkester kolikor je bilo mogoče na mestu. Manj pa je ugajal g. Kovač. Kot opernemu pevcu mu ne odrekamo priznanja, toda pri koncertu ne zna izrabiti krasot petja, čeprav ima na razpolago dober material. Njegov glas se je v višini izgubil ter je izgledalo, kakor da bi imel vsak čas zaostati. Skoro isto velja o ge. Družovičevi. Njen glas je v nižji in v srednji legi dober, v višini pa mu manjka poln ton. Drugeče je rešila svojo nalogo častno. Proizvajanje „Poslednje noči“ je nekaterim ugajalo bolj, toda vendar ni popolnoma zadostovalo koncertnim zahtevam. Nasprotno pa je g. Kovač v Puccinijevi ariji Rudolfa iz „Boheme“ pokazal, da je rojen za oder ter da se lahko izpopolni do vrhunca. V koncertnem kolu nas je povedla Zajcova glasba v Srem ter nam v lepi melodiji opisovala značaj veselega sremskega ljudstva. Zbor se je tu že našel ter je sledil dirigentu manj bojzljivo nego spčetka. Vrhunec pa je doseglo splošno razpoloženje s Schwabovim koncertnim valčkom: „Dobro jutro“. Za zaključno točko se je proizvajal sklepni zbor Smetanove „Prodane neveste“. Tempo je bil ugoden, kar je jako dobro vplivalo tudi na zbor in na godbenike. V splošnem pa bi bilo treba še posebej omeniti, da se je premalo pazilo na znamenja p—pp in f—ff. Občinstvo je bilo s prireditvijo zadovoljno. Kljub temu, da bi bili prireditelji lahko dobili tudi v Mariboru tenoriste, ki bi bili bolj odgovarjali zahtevam ljudskega koncertnega petja, jim k uspehu čestitamo, z željo, da v tem smislu nadaljujejo in napredujejo tudi v bodoče.

—lj.

x **Koncert ruskih beguncev** iz taborišča v Strnišču, ki se je imel vršiti dne 9. tm. v Götzovi dvorani, je preložen na dan 4. maja.

x **Jubilej ge. Irme Polakove.** Te dni je slavila v Zagrebu ena najboljših naših jugoslovenskih igralk, Slovenka ga. Irma Polakov petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Ob tej priliki je bila odlikovana tudi z redom Sv. Save IV. razreda.

Sport.

: **Starešinstvo goriških turistov** v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 10. t. m. izlet na Kum (1219 m), katerega se udeležijo tudi goriški veterani-turisti in njih gosti iz Maribora. Odpelimo se ob 5-24. uri jutraj do Trbovelj, kjer se sestanemo z veselo družbo iz Ljubljane. Povratek še isti dan. Planinski pozdrav! —R.

: **SK Korotan.** Vsi člani naj se po možnosti udeležijo odborove seje, ki se vrši 7. aprila 1921 ob 20. uri v predstavi restavracije Narodnega doma. Zelo važno! SK Korotan. Vsi kolesarji, ki hočejo v Korotanu gojiti „sport kolesarjev“, naj se istotako udeležijo seje.

Sokolstvo.

o Vrsta starejših ima v petek 8. t. m. zopet svojo redno telovadno uro. Bratje, ki so zadnji čas izostajali, so vabljeni, da začno zopet redno telovaditi. Dobrodošli so tudi novi člani, ki se sprejemajo v telovadnici. Telovadne ure starejših so ob ponedeljkih in petkih od 20. do pol 22. ure v telovadnici realke, vhod iz Krekove ulice, kjer telovadi takrat samo vrsta starejših.

o **Za trgovski in obrtni naraščaj** Sokola v Mariboru so nadalje darovali Babič Franjo in Berlič Dušan po 20 K, Josip Sulič 40 K, trdka Pinter in Lenard 200 K in Zlata Brišnik 30 K. Vsem darovalcem izreka odbor Sokola najtoplejšo zahvalo!

Najnovejša poročila.

Tovarna za serum v Subotici.

LDU Beograd, 6. aprila. Odobrila se je ustanovitev delniške družbe v Subotici, ki bo proizvajala serume za bolno živino. Delniška glavica je določena na 25 milijonov dinarjev.

Naša setev.

LDU Beograd, 6. aprila. Iz mnogih krajev države so prišla poročila o deševnem vremenu in da se ni bati, da bi setev propadla.

FR. PIRC:

Solčni mrk 8. aprila.

Pravzaprav izraz solčni mrk ni tako na mestu, kakor če govorimo o luninem mrku. Ob takem dogodku ostane namreč sonce le po luni pokrito za oko opazovalca. Medtem ko je lunin mrk viden povsod tam, kjer se luna pojavi nad obzorjem opazovalca in sicer ob istem času in velikosti, se solčni mrk opaja v različnih krajih ob različnem času in v različni velikosti ozir. obsegu. Solčni mrk se pojavlja le ob mlaju, ko stopi luna na svojem potu med sonce in zemljo. Potemtakem bi imeli ob vsakem mlaju solčni mrk ozir. lunino obsenčenje. In vendar so popolni solčni mrki razmeroma zelo redka prikaženja, zlasti za naše kraje. Zakaj? Zato ker imata obe obali (zemlja in luna) svoja pota ozir. ker leži med potjo obeh obel kot razdalje 5° 9'. Le če se luna kot mlaj pojavi v bližini zemlje in sicer v bližini vozišča v razdalji največ 19° od istega, obsenči luna sonce; tedaj govorimo o solčnem mrku. Razlikujemo delni in popolni solčni mrk. Razlika velikosti mrka ozir. zasenčenja sonca po luni odvisi od vprašanja, v katerem delu lunine sence se nahaja opazovalec ozir. posamezni kraj zemlje. Pri popolnem solčnem mrku ne sme biti luna čez 13° oddaljena od vozišča in mora biti prav blizu zemlje, ker sicer črno obsenčenje ne doseže dotičnega kraja zemlje. Popolni mrki trajajo kratko. Za posamezne kraje na ravniku traja 8 minut. Za celo zemljo 4 ure 38 minut vračunši delni mrk 7 ur. Neposredno pred in za mrkom se pojavi sonce kot srp v polkrogu, ker se vidi luna večja ko sonce. Hribi in doline na luni se vidijo ob taki priliki izrazitejšje, kakor navadno; poselstvo izrazito se to vidi s količkaj ostrejšim daljnogledom. Pri popolnem solčnem mrku postane nebo zelenkasto-modro, vidijo se večje zvezde, nad zemljo se razprostira posebna vrsta omračenja, lunina obla očrni (otemni) obdaja jo srbeno belkasti venec s krono, iz katere odsevajo belkasti prameni, ob robu pa se pojavljajo takozvane protuberance.

Solčni mrki so pogostejši ko lunini. Tekom 18 let je blizu 29 luninih in 41 solčnih mrkov. Na gotove kraje zemlje pripade od tega števila 9 in med temi je vsako 200. leto en popolni solčni mrk. V splošnem se ponavljajo za posamezen kraj slične periode tekom 18 let in 11 dni.

Do zadnjega časa se je mnogo pisalo, da bomo to pot tudi pri nas imeli popolni solčni mrk. Profesor Vodušek, strokovnjak v Ljubljani, pa je prepričan, da je to mnenje in pričakovanje napačno in da bomo v naših krajih tudi to pot videli samo delan (nepopolni) solčni mrk. Sonce bo le v svojem zgornjem delu komaj čez polovico obročasto pokrito, ker je za nas lunin premer gledan od zemlje manjši ko sonce. Čim dalje proti severu, tem popolnejše bo obsenčenje. V severnih krajih bodo to pot z zanimanjem zasledovali ta nebesni pojav. Začetek pomračenja se pričakuje ob 7.52, konec pa ob 12.31 in konča ob 11.10 (srednjeevropski čas). Višek pomračenja v naših krajih med 3.55 in 9.57 uro. Pomračenje se pričenja severozapadno

(na solčni obli), na koncu pomračenja zapusti luna vzhodni del solčne oble. Pri jasnem nebu se priporoča opazovanje s pobarvanim steklom. Pojav se opazuje lahko tudi v vodi v večji posodi. Pri oblačnem nebu seveda bomo od tega dogodka malo videli ozir. pri močnem pooblačenju sploh nič.

Gospodarstvo, trgovina.

Borza 6. aprila.

Curib: Berlin 9.42, New York 577, London 22.63, Pariz 40.80, Milan 24.35, Praga 7.80, Budimpešta 2.12¹/₂, Zagreb 4.15, Varšava 0.70, Dunaj 1.52¹/₂, avstrijske žigosane krone 0.96.

Zagreb: Berlin 233—234, Italija 598—604, London 564—567, New York 143—144.50, Pariz 1015—1025, Praga 192 do 193.00, Svica 0—2500. Valute: Ameriški dolarji 141.50—142.00, avstrijske krone 22—23, carski rublji 71—75, češko-slovaške krone 186—0, francoski franki 0—1040, napoleonidori 475 do 0, nemške marke 230—233, romunski lei 195—203, souvereigni 255, italijanske lire 592—600, turške lire 500.

Dunaj: Ameriški dolarji 666—670, nemške marke 1100—1107, angleški funti 2615—2635, francoski franki 4420 do 4460, italijanske lire 2805—2825, jugoslovanske dinarji 1851—1871, poljske marke 84.00—86.00, švicarski franki 11.600—11.625, češkoslovaške krone 906.00—912.00, madžarske krone 239.00 do 243.00.

| Reciprociteta v pošto-čkovnem prometu. S 1. aprilom se lahko vplačuje na teritoriji Hrvatsko-Slovenije, Medimurja in Vojvodine s plačilnimi polami pošto-čkovne pisarne v Ljubljani in poštne hranilnice v Sarajevu.

| Uvoz in izvoz iz Romunije. Romunsko ministristvo industrije in trgovine objavlja, da je po naredbah za izvoz in uvoz v Romuniji samo dve vrsti blaga in sicer za tako, ki je dovoljeno za uvoz in za katero se ne izda pod nobenim pogojem nobenega uvoznega dovoljenja. Prošnje za dovoljenje uvoza blaga, ki je prepovedano, so popolnoma brezsmislene. Tozadevne navedbe se pregleduje vsake 3 mesece in se jih po potrebi spreminja.

| Čehoslovaška. Po zadnjih vesteh iz Prage so sklenile glavne tovarne tekstilne industrije na Čehoslovaškem znižati cene svojim proizvodom. Razprodalo se boče nad 30.000 prvovrstnih oblek in sicer po tako nizkih cenah, da bode omogočen nakup tudi ubožnejšim slojem. Cene bodo najbrže naslednje: otroške obleke 220 K, plašči 550 K, moške obleke 550 K in kamgarnaste obleke 770 K. V splošnem se občuti industrijska kriza v čeli čehoslovaški železni in tekstilni industriji. Najbrže vladi po vidiku ne bo več možno preprečiti uvoz cenenege surovega železa iz inozemstva in to bi značilo, da se ne bi več splačalo obrat v li-varnah. Tukajšnji industrijski krogi nameravajo posvetiti večjo pažnjo izdelavi jekla. To bi mnogo pripomoglo za zmanjšanje brezposelnosti v republiki. Kon-

statiralo se je, da ne more čehoslovaška industrija nikakor več konkurirati z nemško industrijo. Tekstilni industriji škoduje mnogo, da so skladišča prenapolnjena s starim, dragim blagom, za katerega ni nikakih kupcev.

| Industrija in gospodarstvo na Poljskem. Meseca februarja je pričela obratovati v Bydgoszczy nova velika tovarna za izdelavo papirja, katero se je gradilo 8 mesecev. Dnevno bo lahko producirala 30.000 kg papirja in sicer v glavnem novinarski in grobi papir. V najkrajšem času se bode izdelovalo tudi finejše vrste papirja. — V preteklem letu se je ustanovilo na Poljskem 88 industrijskih in gospodarskih delniških družb s skupnim kapitalom 1.020.630.000 poljskih mark, 43 društev trgovine in prometa s kapitalom 465.950.000 mark, 16 denarnih zavodov z glavnico 278.500.000 mark, skupno toraj 154 novih delniških družb z glavnico 1.812.580.000 poljskih mark. Emisija delnic je znašala v istem času 2.987.150.700 mark, od katerih odpade na industrijo in poljedelstvo 1.648.786.500 mark, na trgovino in 306.659.489 mark, na bančno poslovanje 931.384.720 mark ter končno na zavarovalna društva 10.320.000 polj. mark.

| Berlinsko tržišče. Ukinjenje londonskih pogovorov, sankcije, posebno pa gospodarske represalije antante so dovedle do potlačenja trgovine v Nemčiji. Akoravno vlada nevarnost za nadaljno zasedbo, je trgovinski promet in obrat precej miren. Kurz mark na inozemskih tržiščih, posebno v New-Yorku, je obdržal svojo višino. Na kovinskem trgu so se cene nalahno dvignile. Srebro se je dvignilo od 945 na 950, elektrolitni baker od 17.79 na 17.85, livarski cink od 5.65 na 5.70 in aluminij v valjih ali žici od 27.75 na 28.25 mark. Na produktnem trgu je zaznamoval jedilni grah na debelo 145 namesto preje 185, v podrobnji prodaji od 120 do 125. Na bombaževem trgu se je prodajal ameriški bombaž Fuddly-Minddly-Good Colour and Staple, ki se je prodajal pred tednom po 17.25 a kg, za eno marko dražje. Na koloni-jalnem in rižnem trgu neoviran promet. Brazilski riž se je plačeval s 4.20 mk. Trg kož je imel zelo malo kupcev in so radi tega cene padle za nekaj točk. Kože volov so stale 6.40 mark pri pfundu, bikov brez glave 7.60, krav 7.— pri teži 20—29 pfundov.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.**Uradnik**

išče v bližini vojaškega oskrbovališča ali v magdalenskem predmestju sploh pri kakšni rodbini dobro domačo prehrano. Pojasnila je vposlati na naslov M. S., Puškinova ul. 5, I. nadstropje. 472 2—1

Gonilni termeni

za stroje v vseh širinah od 30 do 200 mm v zalogi pri Ivan Kravos, sedlar, Aleksandrova c. 13. 180

Pristopajte**Jugoslov. Matici!****Primorci!**

Naznanjam, da sem odprl novo higijenično brivnico.

Za prvovrstno in čisto postrežbo jamčim. 268

Vjekoslav Gjurić primorski begunec.

Maribor, Jurčičeva ulica št. 9.

Kontoristinja, samostojna dobra moč, zmožna hrvatske in nemške korespondence ter blagajničarka za prvovrstno damsko konfekcijsko podjetje se iščeta za takojšnji nastop. Ponudbe s podatki na OLERON, ZAGREB, Illica 11. 473 3—1

Prodajatelj, zmožne deželne jezika, se iščejo za takojšnji nastop v prvovrstnem damskem konfekcijskem podjetju. Ponudbe s prepisi spričeval ter z zahtevami plače na OLERON, ZAGREB, Illica 11. 474 3—1

Dva čevljarska pomočnika, izključivo za novo delo, prva kategorija, sprejme takoj R. Monjač, Tattenbachova ulica 21, Plača po tarifu. 467 2—2

Proda se: Posestvo 21 orlov, foto-aparata 9x12 in 13x18 z anastigmatoma in prinalježnostmi, dvoje koles (eno damsko), gramofon ter razno pohištvo. Aleksandrova cesta 6. 477 2—1

Inžener iz čisto lepote vane soho, po možnosti z hrano. Ponudbe na »Mesino plinarno«. 465 2—2

Treska ima na razpolago stavbeno podjetje Franko Spes in sin, Tržaška cesta 469 2—2

Lahko motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravjska ulica 11, gostilna.

Miza s 6 stenovalji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, drvarnice, 10 minut od mesta, pravna za vsako obilo, se proda. Naslov v upravnistvu »Tabora«.

Lep svilen, popolnoma nov damski dožnik in jake dobro ohranjena ružavi potna torbica, se po nizki ceni proda. Vprašati je Ko-roška cesta 21, pril.

Manufakt. trgovina

na zelo dobrem prostoru v Mariboru, z celo ali delno zalogo, veliko skladišče, se radi preselitve proda. Potreben kapital: 400.000 do 600.000 kron. Ponudbe pod »Manufaktura 1« na upravo lista. 468 2—2

OKLIC.

Posestniki hranilnih knjižic nekdanje Podružnice Steiermärkische Escompte-Bank, Maribor, se pozivljajo, naj predlože svoje knjižice pri **Jadranski banki, podružnici Maribor**, v svrhu prenosa na nove knjižice tega zavoda, in sicer najpozneje do **20. aprila 1921**. V nasprotnem slučaju se bo smatralo, da so se te vloge odpovedale v svrhu takojšnjega izplačila. Vloge se bodo na stroške in nevarnost vložiteljev dvignile ter shranile pri sodišču.

470

Telefon št. 375

Spedicija vseh vrst. :o: Carinska agentura in carinske reklamacije. :o: Vskladništvo vsakovrstnega blaga. :o: Mednarodni prevozi. :o: Selitve z patentiranimi pohištvenimi vozovi na vse strani. :o: Spedicijsko-dostavno podjetje južne železnice.

Največje domače Spedicijsko podjetje

113

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne transporie v Ljubljani.

Podružnica: **MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.**Podružnice: **MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.**

Brzjav. naslov: Spedbalkan.

Predprodaja vozovnic

:o: za vse proge južne in državne železnice. :o:

Skladišče spojeno s tirom južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

Največje domače Spedicijsko podjetje